

KLAUS MÄKELÄ — TOIVO PÖYSÄ

TAMPEREEN NUORISOASEMA

Tapauskuvaus sosiaalisen uudistuksen raukeamisesta

Väkijuomakäytön Tutkimussäätiö on johdonmukaisesti pyrkinyt seuraamaan uusien hoitomuotojen toteutumista käytännössä. Kun oloissamme uusi toimintamuoto — nuorisoasema — päätettiin lakkauttaa sen ehdittyä toimia vain 9 kuukautta ja kun tämän toimintamuodon jatkamiseksi anottiin lisäksi tukea säätiöltä, säätiö katsoi aiheelliseksi selvittää aseman lakkauttamiseen liittyviä syitä.

Toiminnan aloittaminen ja asioiden kehittyminen on seuraavassa kuvattu aikajärjestyksessä:

- Tampereen sosiaalilautakunnan yleinen osasto kiinnittää kaupunginhallituksen huomiota siihen, että järjestöjen nuorisotyön rinnalla olisi tehostettava passiivisimpaan nuorisoon kohdistuvaa työtä; osasto tekee aloitteen nuorisopoliklinikan perustamiseksi (joulukuu 1964)
- kaupunginhallitus hyväksyy periaatteessa osaston esitykset ja antaa osaston tehtäväksi tarkempien suunnitelmien laatimisen
- lastensuojelujohtaja Kaarina Rantanen neuvottelee mm. Tampereen A-klinikan johtajan ja A-klinikkasäätiön toiminnanjohtajan kanssa yhteistoiminnasta nuorisoaseman perustamiseksi (helmikuu 1965)
- osasto hyväksyy "keskustelun jälkeen" toimiston ehdotuksen, jonka mukaan kaupunginhallitukselle esitetään nuorisoaseman perustamista A-klinikan yhteyteen nuorison alkoholijuomien käytöstä ynnä muusta aiheutuvia mielenterveydellisiä ongelmia varten, kuitenkin "sitä täsmennettynä, että toiminta esitetään tapahtuvaksi kokeilumielessä toistaiseksi" (28. 1. 1966)
- kaupunginhallitus hyväksyy osaston esityksen (9. 3. 1966)
- osasto valitsee A-klinikan suosituksesta nuorisoaseman hoitajaksi A-klinikan

- työntekijän Ritva Hurmeen (28. 6. 1966)
- nuorisoasema aloittaa toimintansa; aseman johtokunnaksi määrätään sosiaalilautakunnan nuorisonhuoltojaosto (1. 9. 1966)
- nuorisonhuoltojaoston ja nuorisoaseman hoitajan käsitykset aseman tehtävistä osoittautuvat keskenään ristiriitaisiksi (lokakuu 1966)
- lastensuojelujohtaja Kaarina Rantanen joutuu sairaseläkkeelle ja hänen tehtäviään hoitamaan tulee Mikko Veneskoski (syksy 1966)
- vt. lastensuojelujohtaja ja nuorisonhuollon sosiaalitarkkaajat esittävät jaostolle kielteisen näkemyksensä nuorisoasemasta (syksy 1966)
- jaosto kokoontuu arvioimaan nuorisoaseman työtä; nuorisonhuoltotoimiston edustajat esittävät jyrkkää kritiikkiä asemaa vastaan; jaosto velvoittaa vt. lastensuojelujohtajan ja sosiaalitarkkaajat erityisesti pitämään silmällä aseman toimintaa sekä laatimaan yksityiskohtaiset toimintaohjeet aseman hoitajalle (joulukuu 1966)
- aseman uudet toimintaohjeet astuvat voimaan; nuorisonhuollon esimieheksi tulee Pehr Charpentier (1. 1. 1967)
- toimisto esittää aseman lakkauttamista ja jaosto keskustelee lakkauttamisesta useampaan otteeseen pöytäkirjan ulkopuolella (keväät 1967)
- jaosto päättää esittää, että nuorisoasema lakkautettaisiin (10. 5. 1967)
- osasto päättää lakkauttaa nuorisoaseman (12. 5. 1967)

Nuorisoaseman lakkauttaminen synnytti kiivaan lehtikeskustelun. Kun sosiologi lähete kuvailemaan jotakin erityistapausta, joka on herättänyt julkista polemiikkaa, hän usein joutuu pulmalliseen tilanteeseen. Toisaalta häntä haluttaisi taloudellistaa kuvaustaan ottamalla mukaan vain ne piirteet,

jotka hän kokee niin yleisiksi ja perustaviksi, että hän uskoo niiden toistuvan muissa vastaavanlaatuisissa tapauksissa. Samanaikaisesti hänen kuitenkin tulee ajatella ristiriidan osapuolina olevia yksilöitä ja yrittää tehdä oikeutta heille kaikille. Tämä taas pakottaa hänet ottamaan mukaan yleistettävyyden kannalta toisarvoisia seikkoja kuten yksityisten henkilöiden keskinäisiä kiistoja. Niinpä tähänkin raporttiin on perustavien organisatoristen ja ideologisten ristiriitojen lisäksi sisällytetty paljon sivuseikkoja.

Aineiston hankinnassa oli omat hankaluutensa. Lautakunnan osaston ja jaoston pöytäkirjat saimme käyttöömmme vasta sinikkään taistelun jälkeen ja lastensuojelujohtaja Mikko Veneskoski ei ehtinyt asettua haastateltavaksi.

Nuorisoaseman toiminta

Tampereen nuorisoasema aloitti toimintansa syyskuussa 1966. Sillä oli käytettävissään omalla sisäänkäynnillä ja eteisellä varustettu huone A-klinikan yhteydessä. Asemalla työskenteli A-klinikan kouluttama 26-vuotias naispuolinen sosiaalityöntekijä, joka oli suorittanut hum.kand. -tutkinnon pääaineenaan sosiologia.

Toiminnan peruseriaatteina olivat luotamuksellisuus ja vapaaehtoisuus. Näiden periaatteiden tulkinnasta syntyneet kiistat olivatkin tärkeitä lakkauttamiseen vaikuttaneita tekijöitä.

Nuorisoaseman ensisijaisena toimintamuotona olivat kahdenkeskiset keskustelut nuorten ja heidän omaistensa kanssa. Marraskuussa perustettiin tyttöjen keskusteluryhmä, joka kokoontui viikottain. Keskustelukokousten lisäksi ryhmälle järjestettiin teatteri-ilta, elokuvissa käyntejä, äänilevykonsertteja sekä käynti Nykytaiteen museossa. Ryhmätoimintaa oli tarkoitus laajentaa perustamalla poikien ja tyttöjen searyhmä sekä erityinen vanhempien ryhmä.

Eräissä tapauksissa aseman hoitaja hankki asiakkaille työpaikan tai otti yhteyttä heidän työnantajansa. Tarpeen tullen asiakkaita myös ohjattiin oikeusaputoimistoon, perheasiain neuvottelukeskukseen, avioliittoniivolaan, sukupuolitautien poliklinikalle jne.

Yhteys vanhempiin otettiin vain niissä tapauksissa, joissa nuoret sitä pyysivät tai vanhemmat itse kääntyivät aseman puoleen. Aseman johtokuntana toimineen nuorisonhuoltojaoston toistuvista vaatimuksista huolimatta ei syksyllä tehty yhtään kotikäyntiä, koska se olisi rikkonut vapaaehtoisuuden periaatetta vastaan. Vasta keväällä aseman hoitaja teki kymmenkunta kotikäyntiä nuorten ja heidän vanhempiensa kutsusta.

Nuorisoasema lähti hyvin työläästi käyntiin. Syksyn mittaan asiakkaita oli vain nelisenkymmentä, ja kahdenkeskisiä keskusteluja kertyi parisataa eli vajaat viisikymmentä käyntiä kuukautta kohti (taulukko 1a). Keväällä toiminta piristyi huomattavasti, ja kuukausittaisten käyntien määrä kaksinkertaistui. Kuitenkaan asema ei keväälläkään ollut ylikuormittunut.

Jaosto oli velvoittanut nuorisonhuoltotoimiston ohjaamaan nuorisoasemalle kaikki juopumuksesta pidätetyt tai väkijuomarikoksista tuomitut tytöt sekä harkinnan mukaan useammin kuin kerran pidätetyt tai tuomitut pojat. Kaikkiaan kaksi kolmannesta aseman asiakkaista tuli oma-aloitteisesti, ja sosiaaliviranomaisten ohjaamia oli vain vajaa kolmannes (taulukko 1b). Ensimmäisinä kuukausina ohjatut tapaukset olivat enemmistönä, mutta kevätpuolella ei ollut juuri lainkaan muita kuin vapaaehtoisia.

Nuorisoaseman asiakkaille ei kokeiluvaiheessa haluttu määrätä mitään ikärajoja. Nuorin asiakkaista oli 13 ja vanhin 28 vuotta. Enemmistö (63 %) oli 17-vuotiaita tai sitä nuorempia, siis lastensuojelulain alaisia (taulukko 1c). Kuitenkin asiakkaiden joukossa oli varsin paljon täysi-ikäisiäkin. Po-

Taulukko 1. Tampereen nuorisoaseman toiminta a. käyntimäärät syksyllä ja keväällä

	asiakkaita*)	yksityiskäyntejä*)	yksityiskäyntejä/kk*)	ryhmäkokouksia	ryhmäkäyntejä*)	kotikäyntejä
syksy 1966 ...	37	186	47	8	43	
keväät 1967 ...	71	537	107	20	107	10
		723		28	150	10

*) nuorten omaiset ym. mukaanluettuina

b. asiakkaiden tulotapa

	tytöt	pojat	yhteensä	%
nuorisonhuolto-				
toimiston ohjaamana	10	10	31	
oma-aloitteisesti	31	22	69	
	41	32	100	

c. asiakkaiden ikä

	tytöt	pojat	yhteensä	%
17 vuotta tai alle	31	15	63	
18 vuotta tai yli	10	17	37	
	41	32	100	

d. yksityiskäyntien määrä

	tytöt	pojat	yhteensä	%	omaiset ym.**)
1—2 kertaa	18	16	46		10
3—5 kertaa	5	5	14		3
6—10 kertaa	6	5	15		4
11 kertaa tai enemmän	12	6	25		2
	41	32	100		19

**) näistä vanhempia 13, muita omaisia 3 ja muita 3

jista suurempi osa kuin tytöistä oli 18 vuotta täyttäneitä.

Jos tarkastellaan ainoastaan yksityiskäyntien määrää, valtaosa hoitokontakteista jäi lyhytaikaisiksi, sillä lähes puolet keskeytyi ensimmäisen tai toisen käynnin jälkeen. Tämä on yleensäkin tunnusomaista vapaaehtoisille hoitosuhteille, ja vastapainoksi oli useita asiakkaita, jotka kävivät asemalla monia kymmeniä kertoja (taulukko 1d).

Nuorisoasema näyttää vetäneen puoleensa enemmän tyttöjä kuin poikia. Asiakkaiden enemmistö oli tyttöjä, ja heistä suurempi osa oli tullut oma-aloitteisesti kuin pojista. Tyttöillä oli myös keskimäärin enemmän

yksityiskäyntejä (10) kuin pojilla (6). Lisäksi tytöillä oli ryhmäkäyntejä, jotka pojilta kokonaan puuttuivat.

Kaikki nuorisonhuoltotoimiston ohjaamat tapaukset olivat 17-vuotiaita tai sitä nuorempia. Käyntimäärissä ei ilmennyt eroja iän mukaan.

Nuorten omaisia tai muita läheisiä asemalla kävi kaikkiaan parikymmentä.

Asemalle tulon syyt vaihtelivat hyvin laajalla alueella. Varsin suuri osa oli verraten lieviä tapauksia, mutta joukossa oli myös pitkälle asosiaalitoneita. Seuraavat esimerkit antavat ehkä jonkinlaisen kuvan asemalla käyneistä nuorista. Asiakkaiden nimet ovat tekaistuja.

Aulikki R, 15-vuotias. Hakee kesätyöpaikkaa. Ohjataan turistioppaaksi, sai paikan. 1 käynti.

Irmeli S, 20-vuotias opiskelija. Sairastaa allergiaa, jonka pelkää olevan syfilistä. Lukenut että taudin voi saada vaikka ilmasta. Sukupuolisuhteita tytöllä ei ole ollut. Ohjataan laboratoriokokeisiin: ei aihetta pelkoon. Tyttö rauhoittui. 3 käyntiä.

Antero H, 14-vuotias. Menestyy hyvin koulussa, musikaalinen. Isä kuollut, äiti ylihuolehtiva. Ei voi sietää äidin saarnoja sukupuolisuhteiden vaaroista. Kaipaa isää ja haluaisi pois kotoa. 6 käyntiä.

Antero H:n äiti, noin 40-vuotias. Kauhistanut poikansa heräävästä seksuaalisuudesta. Kieltänyt tyttöjä tulemasta pojan luokse, polttanut pojan pornograafiset lehdet. 7 käyntiä.

Inkeri S, 13-vuotias. Menestyy hyvin koulussa, paljon ystäviä. Normaaleja puberteettioireita. Vaikeuksia äidin kanssa. 3 käyntiä.

Inkeri S:n isä. Kiistoja tytön kanssa tupakanpoltoista ja ulosmenoajoista. Käyttää ankaria kasvatuskeinoja kuten ruumiillista kuritusta, ja on epätietoinen siitä, ovatko hänen metodinsa oikeita. 2 käyntiä.

Antti V, 16-vuotias. Ehdollinen tuomio varkaudesta. Isä väkivaltainen alkoholisti. Vanhemmat eronneet, poika avioeron aikoihin Pitkäsäniemessä. Yliherkkä, eristyvä, hiljainen, haluaisi olla tyttö. Äiti saanut juuri aviottoman lapsen, menee mahdollisesti naimisiin lapsen isän kanssa. Poika pitää lapsesta. 42 käyntiä.

Antti V:n äiti. 19 käyntiä.

Aulikki K, 16-vuotias. Isä kuollut, äiti tehdastyöläinen. Tulee oma-aloitteisesti sulhasensa kanssa. Jättänyt keskikoulun kesken. Pelkää sulhasen jättävän hänet, koska hän on raskaana. Kokenut sulhasen lähentely-yritykset ahdistavina, koska pelännyt tulevansa raskaaksi. Äiti suhtautuu ymmärtävästi.

Aulikki K:n sulhanen, 18-vuotias. Isä ankara ja varakas. Aikoo keskeyttää keskikoulun mennäkseen työhön. Maleksinut aseman porukoissa ja myynyt viinaa, osallistunut pikkurikollisuuteen. On hermostunut ettei morsian välitä hänestä koska torjuu hänet. Pelkää ettei pysty elättämään perhettä.

1 käynti kummallakin, hoito jäi kesken aseman sulkemisen vuoksi.

Esteri V, 18-vuotias. Muuttanut maalta kotiapulaiseksi Tampereelle. Valvonnassa juopumuspidätysten vuoksi. Pyörii aseman porukoissa ja juo sakissa. Runsaasti sattumanvaraisia sukupuolisuhteita. 23 yksityiskäyntiä, 16 ryhmäkäyntiä.

Anja H, 16-vuotias. Suhde äitiin näennäisesti hyvä; kertoo kuitenkin ettei voi kertoa mitään tärkeää äidilleen. Vihaa alkoholista veljeään. Pitkäsäniemessä tutkittavana hysteeristen kouristusten vuoksi. Käyttää runsaasti rauhoittavia pillereitä. Hyökkäävä, uhmaava, ylimielinen, mutta ajoittain hyvin lähelle pyrkivä. Testaa testaamistaan työntekijää: valehtelee, oikuttelee, temppuilee. Hoitosuhde vahvistunut vähitellen melko hyväksi. 34 yksityiskäyntiä, 10 ryhmäkäyntiä.

Nuorisonhuoltojaosto ja A-klinikka

Suunnitelmien mukaan nuorisoaseman tuli työskennellä toiminnallisesti ja hoidollisesti A-klinikan yhteydessä mutta hallinnollisesti sosiaalilautakunnan alaisena. Organisaatorisen valtakiistan asetelma oli valmis: mikä kuuluu hoidolliseen yhteistyöhön ja mikä hallinnolliseen valvontaan; ja kuinka kiinteästi nuorisoaseman työn tuli kytkeytyä viralliseen huoltoon?

Aikaisempi lastensuojelujohtaja hoiti Tampereen A-klinikan ja A-klinikkasäätiön kanssa käydyt neuvottelut varsin itsenäisesti. Hänen seuraajansa, toimiston muu henkilökunta ja nuorisonhuoltojaoston jäsenet katsoivat, etteivät he saaneet riittävästi vaikuttaa toimintasuunnitelmiin.

Alustavissa neuvotteluissa nuorisoaseman yhteyksiä A-klinikkaan suunniteltiin varsin kiinteiksi. Perustamispäätöksessä todetaan, että aseman työntekijä saa liittyä klinikan työryhmään ja esimerkiksi neuvotella asiakkaistaan psykiatrin ja sairaanhoitajan kanssa. Asiakkaat saisivat myös itse käydä klinikan lääkärin vastaanotolla. Edelleen oli tarkoitus, että työntekijä osallistuisi

klinikan työpaikka- ja muuhun koulutukseen. Samalla tosin todetaan, että työntekijälle voidaan osoittaa tehtäviä myös "varsinaisen nuorisonhuollon alueelta".

Nuorisoaseman hoitajaksi valittiin klinikan suosituksesta klinikan työntekijä. Kirjelmässään sosiaalilautakunnalle klinikka korostaa, että "on nähdäksemme aivan välttämätöntä yhteistyön joustavuuden kannalta, että nuorisopoliklinikan sosiaalityöntekijä on perehtynyt A-klinikkatyöhön ja sen ryhmätyöskentelyyn". Työntekijää valittaessa kiinnitettiin siis vielä päähuomio yhteistyöhön A-klinikan kanssa.

Toiminnan alkamisen yhteydessä antamissaan haastatteluissa nuorisoaseman hoitaja painotti varsin selväsanaisesti klinikan merkitystä aseman toiminnalle. Hän piti myös henkilökohtaisesti jatkuvaa kosketusta klinikkaan mutta ei nuorisonhuoltotoimistoon.

Samanaikaisesti esiintyi kuitenkin myös pyrkimyksiä kytkeä nuorisoasema mahdollisimman kiinteästi viralliseen huoltoon. Alun perin oli ollut tarkoitus, että asemalle nimitettäisiin erityinen johtokunta, jossa myös klinikka olisi edustettuna. Myöhemmin nuorisonhuoltojaosto kuitenkin määrättiin toimimaan aseman johtokuntana.

Heti syksyn alusta ilmeni selvästi, että jaosto halusi pitää aseman ohjokset tiukasti käsissään ja vähentää klinikan vaikutusta työhön. Määrätietoisimmin tämä tuli esille joulukuussa pidetyssä kokouksessa, jossa korostettiin aseman irrallisuutta A-klinikasta. Kokoukseen oli aseman työtä arvioimaan kutsuttu A-klinikkasäätiön johtava sosiaalityöntekijä Helsingistä, mutta hän ei lainkaan saapunut kuultavaksi. Kokouksessa päätettiin, että nuorisoaseman työntekijä saisi osallistua klinikan työryhmään ainoastaan aseman omia tapauksia käsiteltäessä. Lisäksi klinikan ja nuorisoaseman erillisyyttä symboloitiin päättämällä, että aseman tapaukset oli vietävä klinikan työryhmään nimiä mainitsematta. Nuorisoaseman hoitaja

veloitettiin pitämään jatkuvaa henkilökohtaista kosketusta nuorisonhuoltotoimistoon. Lopuksi jaosto vielä päätti esittää osastolle, että nuorisoasema "siirrettäisiin toimimaan nuorisonhuoltotoimistoon viimeistään siinä vaiheessa, kun A-klinikka ensi vuonna muuttaa uuteen huoneistoonsa".

Nuorisonhuoltojaosto ja nuorisoasema

Nuorisoasemahanke oli alusta alkaen kohdannut vastustusta ja epäilyä nuorisonhuoltotoimistossa ja kunnallisissa luottamuselimissä, ja sen toteutuminen johtuu ennen kaikkea silloisen lastensuojelujohtajan sinnikkydestä. Heti perustamisen jälkeen kävi selväksi, että aseman tehtävistä vallitsi ristiriitaisia käsityksiä. Suunnitteluvaiheessa lienee ollut tarkoitus, että asemalla saisivat käydä kaikenikäiset nuoret kaikenlaisia ongelmiaan ratkomassa. Perustamis päätöksen mukaan asema oli tarkoitettu nuorison alkoholiuomien käytöstä ynnä muusta aiheutuvia mielenterveydellisiä ongelmia varten. Aseman työntekijä painotti lisäksi voimakkaasti hoidon vapaaehtoisuutta ja luottamuksellisuutta. Nuorisonhuoltojaosto taas näki nuorisoaseman ennen kaikkea virallisten alkoholihuoltotoimenpiteiden täydentäjänä ja saumattomasti viralliseen huoltoon kytkeytyvänä.

Jo pian aseman perustamisen jälkeen nuorisonhuollon sosiaalitarikkaajat välittivät jaoston jäsenille epäedullisia tietoja sen toiminnasta. Kaiken lisäksi kaupungin lastensuojelujohtaja ja nuorisoaseman alullepanija joutui syksyllä sairaseläkkeelle, ja hänen seuraajansa oli alun pitäen vieroksunut aseman perustamista.

Perustamis päätöksen mukaan asema oli ensisijaisesti tarkoitettu oma-aloitteisesti hoitoon pyrkiville, mutta nuorisonhuoltotoimiston tuli myös voida ohjata valvonnassaan olevia nuoria asemalle. Aseman hoitaja ei kuitenkaan ryhtynyt mihinkään toimenpiteisiin, jos toimistosta ohjattu nuori jäi

saapumatta asemalle tai jätti hoidon kesken. Joulukuussa jaosto velvoitti aseman hoitajan ilmoittamaan kaikista toimiston ohjaamista tapauksista, jotka olivat keskeyttäneet hoidon. Tämän aseman hoitaja katsoi rikkovan vapaaehtoisuuden periaatetta vastaan.

Aseman työntekijä painotti pitkäjännitteistä terapiaa, kun taas jaosto odotti nopeita näkyviä tuloksia. Jaoston jäsenet suhtautuivat epäilevästi terapiaan ja pitivät sitä jaaritteluna. Heidän mielestään työntekijä tyytyi pelkästään kuuntelemaan asiakkaiden huolia eikä ohjannut heitä riittävästi jatkopisteisiin. Jaosto katsoi lisäksi, että jos asiakas ei kohentaisi elämäntapojaan jonkin ajan sisällä, hänestä pitäisi tehdä ilmoitus nuorisonhuoltotoimistoon pakkotoimenpiteitä varten. Edelleen sosiaalityöntekijän olisi pitänyt tehdä sosiaalilautakunnalle ilmoitus niistä asosiaalisista perheistä, joita hän sai tietoonsa. Tämä olisi aseman hoitajan mielestä pahasti rikkonut hoidon luottamuksellisuutta vastaan.

Myös kotikäynnit olivat alituisena kiistan aiheena. Jaosto kehotti useaan otteeseen aseman hoitajaa tekemään kotikäyntejä. Aseman hoitaja katsoi kuitenkin sekä luottamuksellisuuden että vapaaehtoisuuden vaativan, että kotikäyntejä tehtäisiin ainoastaan asiakkaiden kutsusta.

Jaosto korosti, että sosiaalityön rahoituksen on nojaututtava tilastoihin. Aseman hoitaja esitti kyllä jaostolle verraten seikkaperäisiä hoitokertomuksia, mutta asiakkaiden järjestelmällinen tilastointi ja kortistointi oli puutteellista. Tässä voi nähdä periaatteellisen ristiriidan yksilökohtaisen terapian ja suunnitelmallisen kunnallisen huoltotyön välillä. Yksilökohtaisen terapian kannalta tapausten tilastointi on kovin toisarvoista ainutkertaisten hoitokertomusten rinnalla. A-klinikoilla pitkäaikaisten asiakkaiden hoitokertomukset kasvavat sellaisiksi nivaskoiksi, että on vaikea kuvitella kenenkään edes selaavan niitä läpi. Ilmeisesti

myös nuorisoaseman työntekijältä kului runsaasti aikaa hoitokertomusten laatimiseen.

Jaosto kiinnitti myös huomiota aseman vähäiseen asiakasmäärään ja työntekijän vajaatyöllisyyteen. Työn valvonnan tehostamiseksi aseman hoitaja velvoitettiin pitämään viikottaista kirjaa työtunneistaan ja asiakkaistaan.

Lisäksi jaosto paheksui eräitä nuorisoasemasta ilmestyneitä sensaation sävyttämiä lehtiartikkeleita, jotka perustuivat työntekijän antamiin mutta lehtimiesten värittämiin haastatteluihin. Erityiseksi kiistanaiheeksi muodostui se, että vielä kiellon antamisen jälkeen julkaistiin muuan haastattelu, jonka aseman hoitaja tosin oli antanut jo ennen kieltoa.

Nuorisoasemaan kohdistettu kritiikki huipentui joulukuussa pidetyssä nuorisonhuoltojaoston kokouksessa, jossa vt. lastensuojelujohtaja ja sosiaalitarkkaajat jo kannattivat aseman lakkauttamista. Tässä kokouksessa jaosto velvoitti lastensuojelujohtajan ja sosiaalitarkkaajat pitämään erityisesti silmällä nuorisoasemaa sekä laatimaan sille kirjalliset toimintaohjeet.

Ilmeiseltä näyttää, että nuorisoaseman kohtalo asiallisesti ratkaistiin jo joulukuussa. Tätä osoittaa sekin, että kun jaostolle tammikuussa tehtiin esitys, jonka mukaan nuorisoasemasta tiedottavia ilmoitustauluja levitettäisiin nuorison kokoontumispaikkoihin, ehdotuksen toteuttamista viivytettiin siinä määrin, ettei tauluja saatu painetuksi kevään kuluessa.

Kevään kuluessa jaosto keskusteli useaan otteeseen aseman lakkauttamisesta pöytäkirjojen ulkopuolella. Toukokuussa tarjoutui lopullinen tilaisuus. Ulkonaisena ylläkkeenä oli se, että A-klinikan johtaja oli suullisesti tiedustellut, voisiko kaupunki lisätä klinikalle myöntämäänsä avustusta nuorisoaseman siivouskulujen ja vuokran kohoamista vastaavasti. Kun viranomaiset

torjuivat tämän esityksen, A-klinikka luopui oitis vaatimuksistaan.

Tästä huolimatta lakkauttamispäätöstä perusteltiin sillä, ettei kaupungilla ollut vuokraan tarvittavaa määrärahaa ja että aseman oli alun perin tarkoitus muuttaa sosiaalilautakunnan virastotaloon A-klinikan mukana. Kun klinikan siirtymisestä ei sitten tullutkaan mitään, aseman toiminta jäi irralliseksi. Edelleen todettiin, ettei nuorisoasemalle voitaisi osoittaa huonetiloja virastotalosta. Lakkauttamista perusteltiin myös sillä, ettei aseman hoitajaa ollut kyetty täysin työllistämään ja ettei hän ollut kyennyt antamaan tyydyttävää selvitystä toiminnastaan. Jaoston jäsenten haastatteluista ilmenee, etteivät tila- ja rahoituskysymykset loppujen lopuksi olleet toiminnan jatkamisen esteenä, vaan asemaa pidettiin muuten epäonnistuneena.

Haastatteluissa sosiaaliviraston virkamiehet perustelivat lakkauttamista myös vetoamalla juridisiin näkökohtiin. ”Nuorisoasema saattaa kyllä olla sinänsä tarpeellinen, mutta virallisen huollon on tehtävä se mitä laki edellyttää. Nuorisonhuollossa on tärkeimpiäkin tehtäviä kuin nuorisoasema, ei välttämättä polttavuus- mutta ainakin asianmukaisuusjärjestyksessä: laki ei puhu mitään nuorisoasemasta.”

Tosiasiallinen ratkaisu perustui pääasiallisesti syksyn toiminnasta saatuihin kokemuksiin. Kevätpuolella tilanne muuttui monessa suhteessa. Aseman toiminta vilkastui huomattavasti, kortistointia ja tilastointia kohennettiin ja aseman hoitaja alkoi tehdä kotikäyntejä. Aseman esimieheksi määrätty nuorisonhuollon uusi esimies, joka astui virkaansa tammikuun alussa, suhtautui myönteimielisesti aseman toimintaan. Tämän seurauksena yhteydenpito aseman ja nuorisonhuoltotoimiston välillä parani näkyvästi. Nuorisonhuollon esimies pidettiin kuitenkin täysin tietämättömänä nuorisoaseman lakkauttamista koskevista suunnitelmista.

Sosiaalitarkkaajat ja nuorisoasema

Kuten edellä on ilmennyt, nuorisonhuollon sosiaalitarkkaajat esittivät aktiivisesti kritiikkiä nuorisoaseman toimintaa vastaan. Nuorisoaseman ja sosiaalitarkkaajien välinen ristiriita perustui seuraaviin tekijöihin.

Sosiaalitarkkaajien mielestä heidät oli sivuutettu nuorisoaseman perustamisvaiheessa eikä heitä oltu informoitu riittävästi aseman toimintaperiaatteista.

Aseman hoitaja lopetti toimiston asemalle ohjaamien asiakkaiden hoidon varsin nopeasti niissä tapauksissa, joissa hän piti hoitoa tarpeettomana. Lisäksi hän ei ilmoittanut toimistoon niistä tapauksista, jotka toimisto oli ohjannut asemalle mutta jotka olivat jääneet tulematta. Ylipäätään aseman hoitaja ei syksyllä pitänyt juuri lainkaan yhteyttä toimistoon, koska hän ei katsonut saavansa sieltä mitään tukea. Keväällä hän sitä vastoin oli jatkuvasti kosketuksissa nuorisonhuollon uuteen esimieheen.

Sosiaalitarkkaajien käsityksen mukaan asemalla kävi liiaksi yli kahdeksantoista-vuotiaita asiakkaita, jotka eivät kuulu nuorisonhuollon piiriin. Erityisesti he paheksuivat sitä, että aseman hoitajan henkilökohtaisia tuttavuuksia kävi hänen hoidossaan.

Aseman hoitaja antoi asiakkaiden vapaasti purkaa vihaisuuttaan vanhempiaan, sosiaalitoimistoa ja huoltolaitoksia kohtaan. Nuoret käyttivät tätä toisinaan aseena vanhempiaan tai viranomaisia vastaan. Sosiaalitarkkaajat katsoivat tämän vuoksi aseman hoitajan lietsovan nuoria kotia ja yhteiskuntaa vastaan. Aseman hoitajan mielestä terapian kannalta on välttämätöntä antaa potilaan purkaantua vapaasti; tämä ei sisällä hänen aggressioidensa tukemista tai hyväksymistä.

Aseman hoitaja antoi nuorten tupakoida asemalla, vaikka se oli kiellettyä toimistossa. Hän ei myöskään avoimesti paheksunut asiakkaiden sukupuolisuhteita. Eräissä tapauksissa hän antoi heille ehkäisyvalistus-

ta. Sosiaalitarkkaajien mielestä tämä merkitsi nuorten yllyttämistä irrallisiin sukupuolisuhteisiin.

Sosiaalitarkkaajat ja nuorisoaseman työntekijä olivat saaneet eriävän kuvan muutamista yksityistapauksista. Sosiaalitarkkaajat perustivat käsityksensä voittopuolisesti vanhemmilta saamiinsa tietoihin ja aseman hoitaja nuorilta saamiinsa tietoihin. Sosiaalitarkkaajat katsoivat aseman hoitajan suhtautuvan kritiikittömästi nuorten kertomuksiin.

Aseman hoitaja ei kertonut nuorten vanhemmille asiakkailtaan saamiaan tietoja ilman näiden lupaa, koska hän katsoi sen sötivan luottamuksellisuutta vastaan. Sosiaalitarkkaajien mielestä vanhemmille on kerrottava kaikki tiedot nuorista riippumatta siitä, mitä kautta ne on saatu selville.

Kirjalliset lähteet

Tampereen sosiaalilautakunnan yleisen osaston pöytäkirjat

A-klinikkasäätiön hallituksen ja hoitovaliokunnan pöytäkirjat

Tampereen nuorisoaseman tapauskertomukset, henkilökortit, viikkoraportit ja kuukausitilastot

Tampereen nuorisohuollon suojeluvalvojen kokouspöytäkirjat sekä lehtiartikkeleita.

Haastattelut

Reino Andelin, nuorisonhuoltojaoston puheenjohtaja

Pehr Charpentier, nuorisonhuollon esimies

Ritva Hurme, nuorisoaseman hoitaja

Hilkka Häggqvist, sosiaalitarkkaaja

Kaj Ilmonen, suojeluvalvoja

Tuisku Ilmonen, suojeluvalvoja

Paavo Lehtinen, apulaiskaupunginjohtaja

Jorma Nuotio, v.t. toimistosihteeri

Matti Puro, Tampereen A-klinikan johtaja

Kaarina Rantanen, entinen lastensuojelutyönjohtaja

Antero Toivonen, nuorisonhuoltojaoston jäsen

Näiden lisäksi haastateltiin nuorisoaseman asiakkaita ja heidän vanhempiaan.